

بسم الله الرحمن الرحيم

باز آفرینی شهری
با رویکرد گردشگری

www.ketab.ir

دفتر پژوهشهای فرهنگی

شفیعی، زاهد، ۱۳۵۸ -

بازآفرینی شهری با رویکرد گردشگری / زاهد شفیی، راضیه ربانی. - تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۹۹.
۲۶۴ ص: مصور، جدول، نمودار. - (شهرشناسی: ۱۷).

ISBN: 978-964-379-508-5

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا

کتابنامه: ص. [۲۲۳]-۲۶۴.

۱. نوسازی شهری. ۲. گردشگری و شهرسازی. ۳. شهرسازی - طرح و برنامه ریزی.
الف. ربانی، راضیه، ۱۳۶۶ - . ب. دفتر پژوهشهای فرهنگی. ج. عنوان.

۳۰۷/۳۴۱۶

HT ۱۷۰

۷۳۰۱۵۴۲

کتابخانه ملی ایران

ISBN:978-964-379-508-5

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۹-۵۰۸-۵

• بازآفرینی شهری با رویکرد گردشگری
• دکتر زاهد شفیی و راضیه ربانی

• Urban Regeneration with a Tourism Approach
• Zahed Shafiei (Ph.D.) & Razieh Rabani

• ویراستار: ترنس مآت

• طراح جلد و صفحه‌آرا: شهرام جوی

• تصویر روی جلد: نقاشی آبرنگ، اثر کوروش اصلانی

• شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه * چاپ اول: ۱۴۰۰

همه حقوق محفوظ است. هرگونه تقلید و استفاده از این اثر به هر شکل بدون اجازه کتبی دفتر پژوهشهای فرهنگی ممنوع است.

دفتر پژوهشهای فرهنگی

مراکز اصلی پخش و فروش:

• دفتر و فروشگاه مرکزی: تهران، خیابان کریم‌خان زند، خیابان ایرانشهر شمالی، کوچه باقری قصرالدشتی، شماره ۵۰

صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۴۶۹۱

دورنگار: ۸۸۳۰۲۴۸۵

کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۹۱۳

تلفن: ۸۸۲۱۳۶۴

تلفن‌های فروش: ۰۹۳۵۲۴۷۹۸۴۷، ۸۸۸۴۹۴۶۱

پست الکترونیک: lahze1386@gmail.com فروش الکترونیک: www.iranculturalstudies.com

• پخش مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، نبش خیابان شهید وحید نظری، شماره ۲۵۵

دورنگار: ۶۶۹۵۰۱۴۶

تلفن: ۰۹۱۲۲۱۷۷۶۴۷، ۶۶۴۱۷۵۳۲

یادداشت

شهرنشینی پدیده‌ای است که از زمان‌های بسیار دور آغاز شده و در سده‌های اخیر شتابی بی‌سابقه گرفته است. امروزه سرعت شهرنشینی همراه با سرعت افزایش جمعیت به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه بیش‌تر شده و همراه خود دشواری‌های تازه‌ای را برای جوامع پدید آورده است. از این‌رو در سال‌های اخیر در بسیاری از کشورها بحث شهر آینده یا شهر فردا و نیاز به تغییر و تحول واقعی مطرح شده است. خواسته‌های آیندگان اکنون بر دوش ما سنگینی می‌کنند. جوامع مدرن امروزی به سرعت در حال تغییرند و نیاز مبرمی به توسعه راهبردی دارند. امروز به رهیافت‌هایی نیاز داریم که به توسعه پایدار شهرهایمان کمک کند و به ما اطمینان دهد که روش‌های تأمین نیازهای امروزمان، توانایی نسل‌های آینده را برای برآورده ساختن نیازهایشان به خطر نخواهند افکند.

نخستین نمود بارز شهر آینده تبدیل شدن «شهرنشین» به «شهروند» است. شهرهای آینده به افرادی نیاز دارند که در امور شهری مشارکت مؤثر و قاعدتاً حق رأی و انتخاب داشته باشند. شهروندان بر مدیریت شهری نظارت و آن را ارزیابی کنند. شهر فردا جای کسانی است که شهر را متعلق به خود می‌دانند، دوراندیش‌اند و در مقابل رویدادهای شهر بی‌تفاوت نیستند، نسبت به آن احساس مسئولیت می‌کنند، و در مقابل محیط زیست شهر متعهد هستند. مسلماً شیوه مدیریت شهرهای آینده با شهرهای گذشته و حتی شهرهای امروزی یکسان نخواهد بود. لازم است با بررسی همه‌جانبه امکانات انسانی و فناوری و توانمندسازی آنها، به شکل آینده‌ممکن و مطلوب برای شهرها اندیشید. بدیهی است مسیر دستیابی به شهر آینده، در کشورهای مختلف به گونه‌هایی متفاوت طی می‌شود. اما در یک تعریف کلی و همه‌سویه، علمی و تخصصی، شهر آینده شهری است پاک، سالم، سبز، ایمن، زیست‌پذیر و عدالت‌طلب؛ و نیز شهری است که «کیفیت زندگی» مناسبی برای شهروندان خود فراهم می‌سازد.

دفتر پژوهش‌های فرهنگی با وقوف به اهمیت موضوع شهرهای آینده، در گروه شهرشناسی به این مقوله مهم پرداخته و امیدوار است با همکاری همه علاقه‌مندان و اندیشمندان بتواند پژوهش‌ها و کتاب‌هایی را درباره جنبه‌های گوناگون شهرهای آینده، که هدفش بالا بردن سطح آگاهی شهروندان درباره مسئولیت‌های مدنی‌شان و تشویق آنان به مشارکت آگاهانه، مسئولانه و فعال با هدف ارتقاء کیفیت مادی و معنوی زندگی‌شان است، به انجام رسانده، منتشر کند.

فهرست مطالب

۱۹	پیشگفتار
۲۱	مقدمه
۲۵	فصل ۱. کلیات و مفاهیم بازآفرینی
۲۵	۱-۱. مقدمه
۲۷	۲-۱. بافت شهری
۲۷	۱-۲-۱. ارزش اجتماعی
۲۸	۲-۲-۱. ارزش فرهنگی
۲۸	۳-۲-۱. ارزش زیبایی‌شناختی
۲۸	۴-۲-۱. ارزش تنوع زیست‌محیطی
۲۸	۵-۲-۱. ارزش تنوع عملکردی
۲۸	۶-۲-۱. ارزش تاریخی
۲۹	۷-۲-۱. ارزش آیینی و مذهبی
۲۹	۸-۲-۱. ارزش شهری و معماری
۲۹	۹-۲-۱. ارزش تداوم خاطره فرهنگی
۲۹	۳-۱. فرسودگی بافت شهری و ضرورت بازآفرینی
۳۲	۴-۱. سیر تحول و تکامل بازآفرینی شهری
۳۲	۱-۴-۱. قرن نوزدهم و پیامدهای انقلاب صنعتی
۳۳	۲-۴-۱. حفاظت و توسعه در نیمه اول قرن بیستم

- ۳۶ ۳-۴-۱. دهه ۱۹۵۰، رویکرد بازسازی شهری
- ۳۶ ۴-۴-۱. دهه ۱۹۶۰، رویکرد باززنده‌سازی (تجدید حیات شهری)
- ۳۷ ۵-۴-۱. دهه ۱۹۷۰، رویکرد نوسازی شهری
- ۳۹ ۶-۴-۱. دهه ۱۹۸۰، رویکرد توسعه مجدد شهری یا بازآفرینی اقتصادمدار
- ۴۰ ۷-۴-۱. دهه ۱۹۹۰، رویکرد بازآفرینی شهری
- ۴۰ ۵-۱. مفهوم بازآفرینی
- ۴۶ ۶-۱. نظریه‌های بازآفرینی
- ۵۰ ۷-۱. اصول و فرایند بازآفرینی شهری
- ۵۰ ۱-۷-۱. تغییر و تحولات اقتصادی
- ۵۰ ۲-۷-۱. حکمروایی
- ۵۲ ۳-۷-۱. تغییر و تحولات اجتماعی
- ۵۲ ۴-۷-۱. تغییر و تحولات کالبدی
- ۵۳ ۵-۷-۱. کیفیت محیط‌زیست و توسعه پایدار
- ۶۱ ۸-۱. کارکردهای بازآفرینی شهری
- ۹۱ ۹-۱. راهبردهای بازآفرینی شهری
- ۹۲ ۱-۹-۱. مباحث زیست‌محیطی و کالبدی در بازآفرینی شهری
- ۹۲ ۲-۹-۱. صنعت‌زدایی، فرصتی برای بازآفرینی شهری
- ۹۳ ۳-۹-۱. خدماتی شدن، تجدید ساختار کارکردی و بازآفرینی شهری
- ۹۴ ۴-۹-۱. توسعه از درون، بازآفرینی شهری و براون‌فیلد
- ۹۴ ۵-۹-۱. نگرش مشارکتی و تعاملی، شرط اساسی بازآفرینی شهری
- ۹۵ ۶-۹-۱. فرهنگ، راهبردی در بازآفرینی شهری (بازآفرینی فرهنگ‌محور)

فصل ۲. گردشگری و بازآفرینی

- ۹۹ ۱-۲. مقدمه
- ۱۰۱ ۲-۲. گردشگری شهری
- ۱۰۸ ۱-۲-۲. بافت تاریخی
- ۱۰۸ ۲-۲-۲. بافت مدرن
- ۱۱۲ ۳-۲. گردشگری میراث فرهنگی شهری
- ۱۱۴ ۱-۳-۲. گونه‌شناسی بازدیدکنندگان میراث فرهنگی
- ۱۱۵ ۲-۳-۲. تجربه بازدیدکننده

۱۱۵	۳-۳-۲. کیفیت تجربه
۱۱۷	۴-۳-۲. اهمیت میراث
۱۱۹	۴-۲. گردشگری، استراتژی نوزایی شهری
۱۲۷	۵-۲. فرایند بازآفرینی شهری مبتنی بر گردشگری
۱۳۱	۱-۵-۲. بازآفرینی گردشگری، ابزار بازاریابی شهری
۱۴۴	۲-۵-۲. گونه‌شناسی بازآفرینی گردشگری
۱۵۵	فصل ۳. بازآفرینی با رویکرد گردشگری کم‌شتاب
۱۵۵	۱-۳. مقدمه
۱۵۷	۲-۳. مفهوم شهر کم‌شتاب و گردشگری کم‌شتاب
۱۵۹	۳-۳. ابعاد گردشگری کم‌شتاب در بازآفرینی شهری
۱۶۰	۱-۳-۳. فرایند کم‌شتاب
۱۶۲	۲-۳-۳. برنامه کم‌شتاب
۱۶۵	۳-۳-۳. محصول کم‌شتاب
۱۷۵	۴-۳-۳. افراد کم‌شتاب
۱۷۹	۵-۳-۳. مکان و فضای کم‌شتاب
۲۰۸	۶-۳-۳. خط‌مشی و سیاست‌های کم‌شتاب
۲۱۳	۴-۳. طراحی کم‌شتاب
۲۱۵	۱-۴-۳. طراحی جامعه‌شناختی
۲۱۵	۲-۴-۳. طراحی زیبایی‌شناختی
۲۱۷	۳-۴-۳. طراحی روان‌شناختی
۲۲۰	پیوست‌ها
۲۲۰	۱. شرکت‌های پیشرو در بازآفرینی شهری
۲۲۱	۲. مدل برنامه گردشگری کسب‌وکار و رویدادهای مهم در لندن
۲۲۳	منابع